

DEBRÓDI GÁBOR

Rangjelzések az Országos Mentőszolgálatnál

A hazai mentésügyben a rangjelzések használata több mint egy évszázados gyakorlatra tekint vissza. Már a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület is alkalmazta, ahol a rangfokozatokat nem váll-lapok jelezték, hanem a sapkán lévő zsinórzat és paszomány tüntette fel.

Az Országos Mentőszolgálat jogelődei mintájára szintén alkalmazta a rangjelzéseket és a sapkajelvényt. Sőt, előbbieket bővített rendszerét, saját maga igényeihez tervezve rendszeresítette. Részletes leírásukat a Mentőszolgálat által 1960-ban kiadott „Szolgálati és Működési Szabályzat az Országos Mentőszolgálat mentőállomásai részére” c. kiadvány 4. számú melléklete tartalmazta. Ez külön rendelkezett a gépkocsivezetői, ápoló, orvosi és mentőtiszt kar rangjelzéseiről. Fizikailag a zubbony hajtókáján és a sapkán nyertek elhelyezést.

ÁPOLÓI KAR JELZÉSEI

„Állományi jelzés”: vörös-kereszt

Szakképzetlen mentőápoló (csík nélkül), **szakképzett mentőápoló** (egy vékony ezüstcsík), **szakképzett mentőápoló szolgálatvezetői beosztásban** (két vékony ezüstcsík), **főápoló** (egy vastag ezüstcsík), **szakképzett mentőápoló segéd irányítói munkakörben a Központi Irányító Csoportban** (egy vékony ezüstcsík piros paroli keretben), **megyei szolgálatvezető irányító a Központi Irányító Csoportban** (két vékony ezüstcsík piros paroli keretben), **megyei főápoló** (egy vastag ezüstcsík piros paroli keretben) és a **budapesti főápoló** (egy vastag és egy vékony ezüstcsík piros paroli keretben).

MENTŐTISZTI ÉS ORVOS KAR JELZÉSEI:

„Állományi jelzés”: arany kígyós kehely

Mentőtiszt, mentőorvossegéd (egy vékony aranycsík), **mentőorvos** (két vékony aranycsík), **mentőszakorvos** (három vékony aranycsík), **állomásvezető főorvos** (egy vastag aranycsík), **központi szolgálatvezető főorvos** (egy vastag aranycsík piros paroli keretben), **megyei és központi állomásvezető főorvos** (egy vastag és egy vékony aranycsík piros paroli keretben), **Budapesti Mentőszervezet igazgató főorvosa** (két vastag aranycsík piros paroli keretben), **főigazgató** (egybefüggő arany mező piros paroli keretben).

GÉPKOCSIVEZETŐI KAR JELZÉSEI:

„Állományi jelzés”: ezüst szárnyaskerék

Kezdő mentőgépkocsivezető (csík nélkül), **mentőgépkocsivezető, 5 évnél több gyakorlattal** (egy vékony ezüstcsíkkal), **főgépkocsivezető** (két vékony ezüst csíkkal), **garázmester** (egy vastag ezüstcsíkkal), **megyei garázmester, műszaki körzetvezető** (egy vastag ezüstcsík piros paroli keretben), **budapesti műszaki vezető** (egy vastag és egy vékony ezüstcsík piros paroli keretben)

Az egyensapkán mindhárom kategória esetében a zubbony hajtókáján lévő csikozással megegyező forma jelezte viselőjének beosztását. A csíkok fölött vörös csillagos fém sapkajelvény volt.¹

A szabályozást követően a rangjelzések használatában több bővítés is történt. A funkciók differenciálódásával a szabályozás újabb formákat engedett.

Így jelentek meg az 1958-ban indult Légi Betegszállítási Csoport műszaki és egészségügyi állományának rangjelzései. Az egészségügyi személyzeté (mentőápoló, mentőtiszt, orvos) megegyezett a földi személyzetével. Különbség közöttük a légimentőknél rendszeresített kék színű paroli alap. A műszaki személyzet rangjelzése is kék alapú volt, melyen az „állományi jelzés” a szárnyas légcsovar volt. **Pilóta** (három vékony aranycsíkkal), **főpilóta-helyettes** (egy vastag aranycsíkkal), és **főpilóta** (egy vastag és egy vékony aranycsíkkal).

Ugyancsak rendelkezett a **főigazgató helyettese** (a rangjelzés hosszában végigfutó vastag aranycsík, a paroli piros keretben) és a **tudományos főmunkatárs** esetében is (a rangjelzés hosszában végigfutó vastag aranycsík, a felső végén keresztben három vékony aranycsíkkal). A megyei mentőszervezetek kialakulásával, a helyi vezetői kar és a mentésirányításban szolgálók parolijainak szegélyét alkotó piros mező jelezte viselőjük kiemelt státusát.

Az 1990-es évek közepétől színében és formájában is új stílusú egyenruha jelent meg a Mentőszolgálatnál. Az új típusú ruházat számos igénynek kellett, hogy megfeleljen. Így vízlepergető felületű anyagból készült, kék színű nadrágján és overallján, s piros zubbonyán

---

¹ Az 1956. évi forradalom és szabadságharc eszmeiségével szolidaritást vállaló mentődolgozók a sapkajelvény felső csúcsán lévő vörös csillagot letörték. Meghagyva a mentést szimbolizáló Merkúr-szárnyakkal keretezett mentőgépkocsi formát.

fényvisszaverő csíkok jelentek meg. A téli és nyári zubbonyokon és a ruházathoz tartozó kék színű mellény hátán OMSZ MENTŐK felirat volt található.²

Főigazgatói utasítás nem rendelkezett a parolik szolgálatból történő kivonásáról, ennek ellenére lassan eltűntek. Oka többnyire az új ruházat zubbonyainak varrásából és az egyensapka hiányából eredt. Ugyan is a ruházat zubbonya már kapucnival kombinálva érkezett, s így új sapka nem került rendszeresítésre. Az elmúlt két évtizedben megjelenő, formájukban a korábitól teljesen eltérő modellek már rangjelzések nélkül váltak a gyakorlat részévé.

Az utóbbi években mentődolgozók részéről történtek kísérletek a gyakorlat újbóli alkalmazására. A Mentőmúzeum 2011-ben terjesztette elő a rangjelzések újbóli használatának koncepcióját az időközben bővült funkciók figyelembevételével. 2012-ben a szervezett magyarországi mentés 125. jubileumi évében a vezetői kar számára díszegyenruha készült, az új ruházathoz rangjelzéseket rendszeresítettek. A zubbonyok hajtókáján elhelyezett puhább anyagú és nagyobb fizikai kiterjedésű parolik állományi jelzései a korábbi fém elemek helyett műhímzett formában készültek. A **főigazgatói, főigazgató-helyettesi és vezető mentőtiszt** funkcióhoz rendelt forma a korábbival megegyezett (utóbbi vastag csíkot kapott). Az **orvosigazgatói** karhoz – az egykori Nagy Budapesti Mentőszervezet vezető főorvosával megegyező – két vastag aranycsíkos formát rendelték.

A **kommunikációs igazgatói** a vezető mentőtisztthez rendelt formát kapta. A **stratégiai**, továbbá a **műveleti és szervezési igazgató** és a **tudományos és oktatási igazgató** a korábbi tudományos főmunkatárséhoz hasonlóan az állományi jelzés fölött hosszában végigfutó három vékony aranycsíkkal keresztezett mintázattal lett ellátva. A **gazdasági főigazgató-helyettes** rangjelzésén állományi jelzés nélküli parolin hosszában végigfutó vastag aranycsík futott.

---

² Nemzetközi gyakorlat mintájára a Mentőszolgálat is címert váltott 1989-ben. A vörös csillagos címert immár a Mentőszolgálat saját logója, a Konstantin-keresztes szimbólika váltja, mely felvarrható formában a ruházaton is megjelent.